

Pedagogisch werkplan
Kinderopvang 't Hummelhûs
Dagopvang Oudehorne

Inhoud

1	INFORMATIE OVER DE LOCATIES.....	3
1.1	Inleiding.....	3
1.2	De stamgroepen	3
1.3	Ondersteuning van de beroepskrachten bij hun werkzaamheden door andere volwassenen.	4
1.4	Dagelijkse structuur	4
1.5	Meerwaarde van kinderopvang op de boerderij.....	5
1.6	De oudercommissie	6
1.7	Aanwezigheid medewerkers en 3-uurs regeling	6
1.8	Medewerkers en stagiaires	7
1.9	Pedagogisch coach	8
1.10	Mentorschap.....	8
1.11	Uitstapjes met de kinderen	9
1.12	Overdracht naar peutergroep, BSO en/of school.	9
2.	DE PEDAGOGISCHE VISIE.....	9
2.1	De 4 pedagogische basisdoelen:	10
2.2	Algemene uitgangspunten	10
2.3	De pedagogen die ten grondslag liggen aan de pedagogische visie	11
3	HET WAARBORGEN VAN EMOTIONELE VEILIGHEID	16
3.1	Inleiding.....	16
3.2	De aspecten van een emotioneel veilige situatie.	16
3.3	Het wennen	16
3.4	Hechting en vertrouwen	17
3.5	9 contactprincipes	18

3.6	Verzorging	18
3.7	Onacceptabel gedrag	19
3.8	De sfeer in de groep.	19
3.9	Contact met ouders en informatieoverdracht.	21
4	HET BIEDEN VAN MOGELIJKHEDEN VOOR KINDEREN TOT ONTWIKKELING VAN DE PERSOONLIJKE COMPETENTIE	22
4.1	Inleiding	22
4.2	Het volgen van de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen	22
4.3	Ontwikkelen door spel	23
4.4	Thematisch werken	24
4.5	Visie op speelmateriaal	26
4.6	Gebruik van radio, televisie, computer en iPad	27
5.	HET BIEDEN VAN MOGELIJKHEDEN VOOR KINDEREN TOT ONTWIKKELING VAN DE SOCIALE COMPETENTIE	28
5.1	Inleiding	28
5.2	Contact en conflicten met leeftijdgenootjes	28
5.3	De groepsruimtes	29
6	SOCIALISATIE; HET OVERDRAGEN VAN WAARDEN EN NORMEN	31
6.1	Inleiding	31
6.2	Het plaatsingsgesprek en de dagelijkse mondelinge communicatie	31

1 Informatie over de locaties

1.1 Inleiding

Kinderopvang 't Hummelhûs heeft 2 locaties, beide gesitueerd op een boerderij. De locatie waar 't Hummelhûs in 2005 mee gestart is ligt in Oudehorne. In 2008 is de locatie in Oldeholtgade erbij gekomen. De locatie Oudehorne bestaat uit 2 groepen dagopvang en een groep BSO. Beide locaties zijn naast kinderopvang ook een zorgboerderij. De zorgopvang staat los van de reguliere opvang en wordt daarom ook verder niet beschreven in dit werkplan.

1.2 De stamgroepen

Wij werken in principe horizontaal met een Baby/dreumesgroep waarin kinderen tussen de 0 – 24/30 maanden zitten en een Peutergroep voor kinderen vanaf 24/30 maanden - 4 jaar. Het kan voorkomen dat er op bepaalde dagen de groepen gecombineerd zijn, omdat er bijvoorbeeld te weinig kinderen zijn om 2 aparte groepen te vormen. Dit vraagt van de pedagogisch medewerkers extra alertheid op de inrichting van de ruimte (bijvoorbeeld materiaal uit de andere groep halen), het aanbieden van geschikte activiteiten voor de verschillende leeftijdsgroepen (0-2 jaar, 2-4 jaar) en een goede voorbereiding en organisatie hiervan.

De omvang van baby/dreumesgroepen is wisselend per dag. Ons uitgangspunt is om met maximaal 3 pedagogisch medewerker aanwezig te zijn en met maximaal 12 kinderen. Echter mogen er maximaal 14 kinderen aanwezig zijn op de baby/dreumesgroep. Dit kan alleen als er weinig baby's zijn, waardoor de Beroepskracht kindratio het toelaat en dit wordt gezien als een uitzonderingssituatie (bijvoorbeeld tijdelijk wanneer er al een nieuw kindje bij komt en een peutertje bijna doorgaat naar de peutergroep). Bij de inzet van de pedagogisch medewerkers wordt er altijd gekeken naar de beroepskracht-kindratio. Hiervoor wordt de rekentool ratio.nl gebruikt.

De maximale omvang van de peutergroepen is 16 kinderen. Ook bij de peutergroep wordt de inzet van het aantal pedagogisch medewerkers bepaald door de beroepskracht-kindratio.

Kinderen zitten in een vaste stamgroep met vaste pedagogisch medewerkers die aan deze stamgroep zijn gekoppeld. Elk kind heeft een mentor: een pedagogisch medewerker die contactpersoon is voor de ouders, de observaties en oudergesprekken doet en belangrijke informatie doorgeeft aan collega's. Kinderen jonger dan 1 jaar krijgen 2 vaste gezichten toegewezen, waarvan 1 de mentor is. Er wordt altijd één van de vaste gezichten ingepland, uitgezonderd overmacht-situaties.

De baby-dreumesgroep heeft een groepsruimte genaamd 'de Kalfjes'. De ingang van deze groep zit aan de achterkant van het gebouw.

De peutergroep speelt in de groepsruimte genaamd 'de Biggetjes'. Daarnaast heeft de peutergroep de woonkeuken ook in gebruik als groepsruimte.

Ouders kunnen naast de vaste dagdelen ook extra dagdelen aanvragen. Dit wordt alleen toegezegd als de beroepskracht-kindratio het toe laat dat het kind extra komt. Bij het plaatsen van een kind op een andere dag dan de vaste dag, wordt er ook gekeken of het kind aansluiting heeft in de groep en de pedagogisch medewerker kent.

1.3 Ondersteuning van de beroepskrachten bij hun werkzaamheden door andere volwassenen.

De pedagogisch medewerkers worden op verschillende manieren ondersteund door andere volwassenen. Ten eerste is er de algemene ondersteuning (coaching op de werkvloer) van de coördinator of de ondernemer. Ten tweede is er de inhoudelijke ondersteuning door structurele deskundigheidsbevordering en werkbegeleiding. Jaarlijks volgen de medewerkers een (herhalings-) cursus kinder-EHBO. Daarnaast zijn er een groot aantal medewerkers die jaarlijks BHV-training krijgen. De aandacht functionarissen (medewerkers die het aanspreekpunt zijn bij vermoedens van kindermishandeling) volgen regelmatig een training op dit gebied. Bij de dagopvang zijn dit Karin Oost en Theresia Tel

Wanneer er 1 pedagogisch medewerker op de groep staat wordt er altijd geregeld dat er een achterwacht is voor het geval er een calamiteit is. Deze achterwacht (veelal een van de ondernemers) is op maximaal 15 min. rij-afstand van de locatie. Wanneer er meerdere pedagogisch medewerkers aanwezig zijn en er is een calamiteit, worden de ondernemers (en bij geen gehoor de hoofd BHV) direct gewaarschuwd zodat er zo snel mogelijk ondersteuning geboden kan worden (zie ook noodplan)

1.4 De dagelijkse structuur

Hieronder volgt het algemene dagritme. Hierbij is het zo dat we de individuele behoefte boven het dagritme stellen. Als een kind bijvoorbeeld te moe is om mee te doen met een activiteit of om te eten kan het zijn dat dit kindje eerst gaat slapen. Het kan ook zijn dat er iets afgeweken wordt van het dagritme. Wanneer de kinderen bijvoorbeeld nog niet uitgespeeld zijn buiten, kan het zijn dat het eten iets wordt uitgesteld. Baby's hebben sowieso hun eigen ritme van slapen en drinken/eten.

- tot 9.00 uur inloop, vrij spel
- 09.30 uur fruit eten + boekje lezen of spelletje
- 10.00 uur verschonen, daarna spelen (zowel binnen als buiten)
- 11.30 uur brood eten
- 12.15 uur tafel afruimen en kinderen naar bed brengen
- 14.00 uur thee drinken + koekje
- 14.30 uur spelen (binnen of buiten)
- 16.00 uur verschonen, daarna drinken met groente
- vanaf 16.30 uur ophalen, vrij spel

Op de peutergroep kunnen kinderen de hele dag komen, maar het is ook mogelijk voor ouders om een peuterochtend af te nemen. Op de peutergroep is de ochtend wat meer gericht met ontwikkelingsgerichte activiteiten rondom de thema's. In de middag is de structuur minder strak en zijn er meer vrij-spelmomenten. Een peuterochtend (van 8.30-12.30 uur) ziet er als volgt uit:

- 08.30 uur inloop, vrij spel
- 09.00 uur start kring
- 09.30 uur drinken en fruit eten
- 09.50 uur vrij spelen en ondertussen Wc/potje en verschonen
- 10.15 uur aanbieden van activiteit/vrij spel
- 10.45 uur naar buiten, dieren voeren, spelen en buitenactiviteit
- 11.30 uur naar binnen, brood eten met elkaar
- 12.30 uur ophalen (behalve de kinderen die de hele dag blijven)

1.5 Meerwaarde van kinderopvang op de boerderij.

De locaties van 't Hummelhûs, op de boerderij, bieden veel mogelijkheden tot ervaringen met dieren en de natuur. De pedagogisch medewerkers gaan bewust om met deze mogelijkheden.

Er wordt elke dag minimaal 1 keer buiten gespeeld, maar bij voorkeur 2 keer per dag. Op elke locatie zijn voldoende laarsjes en overalls/ regenbroekjes aanwezig, zodat er altijd buiten gespeeld kan worden (eventueel overdekt).

Er wordt geprobeerd het thema ook naar buiten te halen. Buiten kun je ook liedjes zingen en spelletjes rondom het thema doen. Bij mooi weer kan je ook prima buiten

voorlezen.

De kinderen worden betrokken bij het voeren van de dieren. De pedagogisch medewerkers brengen de schillen van het fruit van die ochtend, met de kinderen die dat leuk vinden naar de dieren.

Voor het verzorgen van de dieren zijn afspraken gemaakt en is duidelijk welke taken de pedagogisch medewerkers hebben.

Daarnaast wordt ook de natuur naar binnen gehaald, bijvoorbeeld door te knutselen met natuurlijke materialen zoals gevonden veertjes, stro, takjes etc.

De locatie Oudehorne heeft een grote moestuin (natuurtuin 't Hummelhûs) waar de kinderen mee naar toe genomen kunnen worden om zelf aardbeien of tomaatjes te plukken.

1.6 De oudercommissie

De oudercommissie adviseert 't Hummelhûs over het beleid ten aanzien van:

- de uitvoering van het bieden van verantwoorde kinderopvang
- voeding, pedagogische visie, veiligheid en gezondheid;
- openingstijden;
- spel- en ontwikkelingsactiviteiten;
- klachten en klachtenregeling;
- de prijs van kinderopvang.

De leden van de oudercommissie worden gekozen uit en door de ouders waarvan een kind door 't Hummelhûs opgevangen wordt. In de praktijk zijn er meestal minder kandidaten dan zetels en worden de oudercommissieleden zonder verkiezingen benoemd. De bevoegdheden en facilitering (budget, ondersteuning) van de oudercommissie worden vastgelegd in een reglement.

De oudercommissie kan zelf bepalen hoe ze haar adviestaken uitvoert. Vaak gebeurt dat in bijeenkomsten, waarin de leden met elkaar en met de ondernemers onderwerpen bespreken.

1.7 Aanwezigheid medewerkers en 3-uurs regeling

't Hummelhus wil zorgen voor zoveel mogelijk continuïteit op de groepen en zo weinig mogelijk wisselende gezichten. Daarom werken de pedagogisch medewerkers ook zo veel mogelijk hele dagen van 9 of 9,5 uur per dag. In de meeste gevallen (uitgaande van 2 pm'ers per groep) start de eerste pm'er om 7 uur of 7.30 uur. De 2e pm'er komt om 8.30 uur. Om 17 uur gaat de eerste pm' er naar huis en werkt er 1 pm' er alleen tot 18 uur. Op dagen waarop met 3 medewerkers gewerkt wordt is er nog een dienst tussen 8 en 8.30 uur. De momenten waarop er 1 pm'er aanwezig is, is vaak een moment dat dit ook kan omdat nog niet alle kinderen aanwezig zijn.

Wettelijk is bepaald dat kinderopvangorganisaties per groep 3 uur per dag mogen afwijken van de 'Beroepskracht-kind-ratio' (BKR), de zogenaamde 3-uurs regeling. Over het algemeen kunnen we zeggen dat we deze 3 uren gebruiken tussen 7.30 en 8.30, tussen 17 en 18 en tussen 12.45 en 14.15 uur (dan gaan de pedagogisch medewerkers om de beurt om pauze).

Wanneer er 2 medewerkers op de groep zijn kost de pauze tijd 1 uur (binnen de tijd 12.45-14.15) uur. Wanneer er 3 medewerkers op de groep aanwezig zijn hebben we de volle 1,5 uur nodig om pauze te houden. In dat geval zorgen we er voor dat we aan het begin en het eind van de dag minder dan een uur afwijken van de BKR komen, zodat we in totaal niet langer dan 3 uur afwijken.

We evalueren regelmatig wat de beste tijd is voor de medewerkers om pauze te houden. De afgesproken tijden voor de pauze kan afwijken bij calamiteiten, zoals bijvoorbeeld een kindje wat op dat moment extra zorg nodig heeft, waardoor een pm'er niet van de groep af kan.

1.8 Medewerkers en stagiaires

De (pedagogisch) medewerkers beschikken over de juiste diploma's, VOG en opleiding volgens de wet en regelgeving. Alle medewerkers hebben een EHBO-certificaat of volgen op korte termijn na indiensttreding een cursus om een geldig kinder EHBO-certificaat te behalen.

Er zijn vaste invallers aanwezig, die in dienst zijn van 't Hummelhûs. Er wordt geen gebruik gemaakt van medewerkers via een uitzendbureau.

Wanneer er stagiaires worden begeleid in de organisatie worden deze gekoppeld aan een "vaste stagebegeleider", de stagiaire wordt altijd boventallig ingezet.

De taken die de stagiaires krijgen en de dingen die ze in de loop van hun stage leren, hangen deels af van hun leerjaar en de groei van de stagiaire.

We werken met een stageprocedure die duidelijke taken en stappen omschrijft.

Wanneer een stagiaire een taak onder de knie heeft, wordt deze afgetekend en kan ze zich richten op de volgende taak. We starten met de eenvoudige taken en ze worden steeds moeilijker of brengen meer verantwoordelijkheden met zich mee.

Er staat geen tijdspad omschreven wanneer een taak onder de knie moet zijn. Dit is per stagiaire verschillend. De ene stagiaire gaat sneller door de taken heen dan de ander. Een stagiaire in haar laatste jaar, met meer ervaring zal alle stappen kunnen doorlopen (afhankelijk van inzet en groei). Een stagiaire in haar eerste jaar, zal langer doen over de eerste stappen en zal niet alle taken kunnen leren.

In de stageprocedure worden ook de protocollen en beleidsdocumenten meegenomen, die de stagiaire moet lezen.

Zie bijlage 1A en 1B voor de stageprocedures van de baby-dreumesgroep en de peutergroep.

Bij Kinderopvang 't Hummelhûs wordt er op dit moment met BOL-stagiaires gewerkt. Er is plaats voor niveau 3 en 4.

BBL'ers

Een stagiaire van een BBL opleiding wordt binnen 't Hummelhûs gezien als pedagogisch medewerker in opleiding en ontvangt daarbij dezelfde informatie als de gediplomeerde pedagogisch medewerkers. De desbetreffende coördinator stelt de mate waarin iemand formatief inzetbaar is als pedagogisch medewerker op de groep, vast op basis van informatie van de begeleider vanuit de opleiding en BBL-

begeleider op de groep. (hiervoor wordt gebruik gemaakt van het formulier F331 Ontwikkelingsplan BBL'er) Het gehele beleid aangaande BBL stageplekken staat beschreven in het beleid WI 331 Inzet BBL'er.

't Hummelhûs zorgt ervoor dat er niet meer BBL-ers zijn dan toegestaan volgens de CAO.

1.9 Pedagogisch coach

Het is verplicht om binnen de organisatie een pedagogisch coach te hebben. Bij 't Hummelhûs, locatie Oudehorne is dit Petra Kuiper. Petra is tevens coördinator van de dagopvang.

De pedagogisch coach heeft binnen 't Hummelhûs de volgende taken:

- Helpen met het ontwikkelen van het pedagogisch beleid
- Het implementeren van het pedagogisch beleid in de organisatie
- Het coachen van medewerkers op de werkvloer in het werken met de pedagogische visie
- Het ondersteunen van medewerkers wanneer ze pedagogische vragen hebben.
- Het voeren van coaching gesprekken (zowel op het pedagogisch als op het persoonlijke vlak)
- Het geven van werkbegeleidingen / trainingen over pedagogische onderwerpen
- Het leiden van intervisiegesprekken

Berekening aantal uren pedagogisch coach

't Hummelhûs heeft 2 locaties (met 4 LRK nummers). Binnen de dagopvang en BSO zijn er 15 fte aan uren van pedagogisch medewerkers die op de groep werken. Dit betekent dat er in totaal 350 uur aan inzet van de pedagogische coach geboden moet worden in 2021 (100 per locatie + 150 (10 uur per fte) binnen de gehele organisatie.

Petra is pedagogisch coach voor de afdeling dagopvang Oudehorne.

Wanneer we er gemiddeld van uitgaan dat een kwart van de coaching uren binnen deze afdeling gegeven worden dan zou dat gaan om 87.5 uur.

Wanneer we uit gaan van 48 werkbare weken (4 weken vakantie) dan komt dit op gemiddeld 6,3 uur coaching per week.

1.10 Mentorschap

Elk kind heeft een mentor. Tijdens het plaatsingsgesprek wordt aan de ouders verteld wie de mentor is. Bij voorkeur doet de mentor dit plaatsingsgesprek ook zelf. Ouders kunnen ten allen tijde nakijken wie hun mentor is via de ouderloginpagina op de website. Wanneer er een mentor vervangen moet worden, wordt dit schriftelijk aan ouders kenbaar gemaakt. De mentor zorgt er voor dat belangrijke informatie over het kind of het gezin gedeeld wordt in het team. De mentor doet de oudergesprekken en de overdracht naar een volgende groep.

1.11 Uitstapjes met de kinderen

Wanneer er een uitstapje met de kinderen gemaakt wordt, worden van tevoren de ouders ingelicht en om toestemming gevraagd. Ouders worden ook gevraagd om een eigen stoelverhoger/kinderzitje achter te laten, zodat de kinderen veilig vervoerd kunnen worden. Bij het vervoer van kinderen houden we ons aan de wettelijke richtlijnen (zie vervoer-protocol). Bij een uitstapje wordt er voor extra begeleiding gezorgd. De beroepskracht-kind ratio wordt minimaal aangehouden, maar daarnaast gaat er extra begeleiding mee. Dit kan een stagiaire, vrijwilligster of pedagogisch medewerker zijn.

De pedagogisch medewerkers maken ook soms een wandeling buiten het terrein met de bolderwagen. Hiervoor hebben de ouders toestemming gegeven via het plaatsingsformulier.

Pedagogisch medewerkers gaan niet alleen te wandelen met kinderen.

Omdat de boerderijlocatie van 't Hummelhûs zoveel ervaringen te bieden heeft zijn uitstapjes niet persé nodig. Bovendien geven uitstapjes voor de jonge kinderen vaak extra onrust. We doen uitstapjes daarom ook alleen bij uitzondering.

1.12 Overdracht naar peutergroep, BSO en/ of school.

Kinderen worden gedurende de periode van de dagopvang regelmatig geobserveerd. Het laatste observatiemoment is als ze bijna 4 jaar zijn.

De bevindingen worden genoteerd op het overdrachtsformulier. Dit formulier wordt in een oudergesprek besproken met ouders waarna de ouders de keus hebben om het overdrachtsformulier wel of niet aan school te overhandigen.

Op het formulier staat aangeven of de pedagogisch medewerkers van de dagopvanggroep de voorkeur voor een warme overdracht hebben of dat dit niet noodzakelijk is. De school kan dan waar nodig, en met toestemming van de ouders, contact zoeken met de pedagogisch medewerkers voor meer informatie.

Als een kind binnen 't Hummelhûs zelf overgaat naar een andere groep, peutergroep of BSO, dan wordt er gebruik gemaakt van een intern overdrachtsformulier.

Als het kind naar een andere BSO gaat zorgt de ouder zelf voor de overdracht.

2. De pedagogische visie

2.1 De 4 pedagogische basisdoelen:

In de beleidsregels kwaliteit kinderopvang, behorend bij de Wet Kinderopvang, wordt de voorwaarde gesteld dat in een pedagogisch beleid beschreven staat hoe de vier pedagogische basisdoelen van Marianne Riksen-Walraven (2000) gerealiseerd worden. Deze basisdoelen zijn:

- Het waarborgen van emotionele veiligheid.
- Het bieden van mogelijkheden voor kinderen tot ontwikkeling van persoonlijke competentie.
- Het bieden van mogelijkheden voor kinderen tot ontwikkeling van sociale competentie.
- Socialisatie; het overdragen van waarden en normen.

In onderstaande hoofdstukken zullen we deze basisdoelen uitwerken.

2.2 Algemene uitgangspunten

In algemene zin kunnen we benoemen dat onze visie bestaat uit een aantal uitgangspunten:

- *Iedereen (kinderen, ouders, medewerkers) wordt op een positieve en respectvolle manier benaderd.*

We hebben oog voor de eigenheid en individualiteit van ieder persoon. We luisteren goed naar elkaar en (ver)oordelen niet.

We hebben een positieve houding naar elkaar. Iedereen mag zichzelf zijn binnen 't Hummelhûs, iedereen mag leren en we helpen elkaar zo veel mogelijk.

- *Iedereen (kinderen, ouders, medewerkers) krijgt in fysieke en psychische zin de ruimte.*

De boerderij locaties bieden veel ruimte zowel binnen als buiten. Dit is fijn voor kinderen en medewerkers. In psychische zin krijgt iedereen ook de ruimte.

Kinderen mogen zichzelf zijn en worden geaccepteerd zoals ze zijn. Ze krijgen daarnaast de ruimte om zich te ontwikkelen en nieuwe ervaringen op te doen. Ook medewerkers krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen en zichzelf te zijn.

In dit pedagogisch werkplan gaan we vooral in op de omgang van pedagogisch medewerkers met de kinderen.

We vragen van de pedagogisch medewerkers een holistische kijk op kinderen. Dit betekent dat pedagogisch medewerkers altijd kijken naar de achterliggende oorzaken van ongewenst gedrag of verminderd welbevinden van kinderen. Daarnaast is het belangrijk dat een kind altijd onvoorwaardelijk steun en vertrouwen krijgt van de pedagogisch medewerker die voor het kind zorgt.

Dat betekent:

- Dat we elk kind onvoorwaardelijk accepteren zoals het is;
- Dat we vanuit deze acceptatie bewust kijken naar het kind met de vraag: wat kan ik als pedagogisch medewerker dit kind aanbieden zodat het zich verder kan ontwikkelen;
- Dat we ingaan op vragen/signalen van kinderen en daarmee het kind serieus nemen;
- Dat een kind altijd de gelegenheid krijgt om terug te vallen op een volwassene (er is altijd nabijheid van een volwassene bij een kind);
- Dat een kind nooit geïsoleerd mag worden;
- Dat niets als dwangmiddel gebruikt mag worden;
- Dat een kind niet door een ander kind (of een groep kinderen) gepest of gekleineerd wordt.

Wij vragen van medewerkers een actieve instelling om deze regels na te leven.

2.3 De pedagogen die ten grondslag liggen aan de pedagogische visie

Bij het tot stand komen van onze pedagogische hebben wij gebruik gemaakt van het gedachtengoed van meerdere filosofen en pedagogen zoals: Malaguzzi, Korczak, Solter, Pikler, Steiner en Gordon. Hieronder willen we kort weergeven wie deze pedagogen zijn en waar ze voor staan.

Loris Malaguzzi:

Malaguzzi (1920-1994) is de inspirator van een kinderopvang in Reggio Emilia een stad in Noord-Italië.

De opvoedingsgedachten van Reggio in het kort:

Rol van het kind:

- Kinderen zijn sterke, competente wezens die zelf hun eigen leerproces vormgeven, ieder op zijn unieke wijze;
- Kinderen hebben een grote nieuwsgierigheid en verbazing ten opzichte van hun omgeving, het zijn ontdekkers, uitvinders, creatieve denkers;
- Een kind is de maker van zijn eigen ervaring; alles wat een kind meemaakt is een bouwsteen in de opbouw van zijn persoonlijkheid;
- Vanaf de geboorte zijn kinderen al uit op contact en communicatie, ze hebben een sterke drang om duidelijk te maken aan hun omgeving wat er in hen leeft en dat kunnen ze ook, in wel "honderd talen".

- Kinderen ontwikkelen zichzelf, al pratend, werkend en overlegend met elkaar.

Rol van de omgeving:

- Het kind leert het meest van zijn leeftijdsgenoten (1^e pedagoog), daarna van volwassenen (2^e pedagoog) en ten derde van zijn omgeving (3^e pedagoog);
- De omgeving is uitnodigend en uitdagend zodat de onderzoeksdrang van kinderen intact blijft;
- Ieder kind is anders, dus bij ieder kind begint het kennisproces opnieuw; de opvoeder kijkt steeds opnieuw, interpreteert en onderzoekt nieuwsgierig het specifieke van het kind;
- De opvoeder probeert alle "honderd talen" van de kinderen te verstaan en heeft zelf ook "honderd talen" tot haar beschikking om met kinderen te communiceren;
- De opvoeder biedt mogelijkheden en materialen aan waarmee de kinderen hun mogelijkheden verder kunnen ontwikkelen. Zo kan zij beter een stap verder helpen en de nieuwsgierigheid van kinderen in een steeds maar voortdurende stroom houden.

De Reggio Emilia benadering (zoals de visie van Malaguzzi wel genoemd wordt) gaat uit van uitdagende materialen die de creativiteit en fantasie stimuleren. Zo wordt er bijvoorbeeld veel gebruik gemaakt van afvalmateriaal/ kosteloos materiaal.

Janusz Korczak:

Korczak (1878-1942) was een Pools-joodse arts, die over de hele wereld inmiddels bekend is als pedagoog, kinderboekenschrijver en directeur van een weeshuis.

Korczak gaat uit van het feit dat een kind in elke fase een volwaardig menselijk wezen is en niet slechts een onaf mens, die nog van alles niet kan. Hij vindt dat we in het algemeen te weinig respect hebben voor de ervaringen waar het kind reeds over beschikt. Hij beschreef drie grondrechten van een kind die uitgaan van een groot respect voor kinderen. Dit zijn:

- Recht op eigen dood (waarmee hij bedoelt dat je niet alle risico's bij een kind weg moet houden, ieder kind heeft recht op zijn eigen bult)
- Recht op de dag van vandaag (waarmee hij bedoelt dat de kinderjaren een op zichzelf staande waardevolle periode is)
- Recht om te zijn zoals het is (elk kind is zichzelf, volg zoveel mogelijk het eigen ritme)

Korczak stelt de gelijkwaardigheid van kind en volwassenen centraal. Tussen kind en

opvoeder moet dialoog bestaan. Niet te veel "opvoeding", maar respect voor eigen kunnen, durven en willen van kinderen en solidariteit of beschikbaarheid van volwassenen.

Korczak gaat uit van het informeren van kinderen, verantwoording geven aan kinderen, serieus nemen. Dat kan betekenen dat de volwassene zaken moet durven loslaten, alles zal misschien niet zo lopen als de volwassene wil. Het betekent ook loslaten dat kinderen zich volgens bepaalde doelstellingen moeten ontwikkelen.

Aletha Solter:

Solter (1945) is een Zwitsers/Amerikaanse ontwikkelingspsychologe. Als eerste wetenschapper onderzocht Solter het huilgedrag van baby's en jonge kinderen en de reacties van ouders hierop.

Solter is voorstander van een warme aandachtige manier van omgaan met kinderen waarbij zij als uitgangspunt heeft dat baby's/kinderen zelf het beste weten wat ze nodig hebben. Het gaat erom dat ouders en verzorgers hun signalen opvangen en die op de goede manier interpreteren. Huilen is de belangrijkste manier waarop baby's aandacht vragen voor hun behoeften, en waardoor ze frustraties en pijnlijke gebeurtenissen verwerken. Ze mogen huilen om ervaringen te kunnen verwerken en hoeven niet in alle gevallen direct getroste te worden. Ga wel na waarom een kind huilt. Oorzaken zoals honger, natte luier en pijn moeten natuurlijk verholpen worden. Daarnaast is ten alle tijden nabijheid belangrijk. Geef een kind aandacht en houdt het liefdevol vast tijdens het huilen. Praat op een liefdevolle toon en zeg dingen als: ik blijf bij je, je mag best huilen, ik snap wel dat je nu verdrietig bent.

Over ongewenst gedrag bij jonge kinderen zegt Solter:

- Bedenk op wat voor manier het gedrag van het kind je raakt, wat doet deze situatie met jezelf.
- Probeer vervolgens de reden te vinden waarom het kind zich zo gedraagt.
- Probeer mogelijke oplossingen te vinden (eventueel samen met het kind, afhankelijk van de leeftijd van het kind) voor het probleem/ de reden van ongewenst gedrag, reageer op een juiste wijze en doe dit zonder te straffen of te belonen.

Emmi Pikler:

Pikler (1902-1984) was kinderarts in het vooroorlogse Budapest. Na de tweede wereldoorlog nam Pikler de leiding van een kindertehuis over, het Loczy-kindertehuis in het Hongaarse Budapest.

Pikler gaat ervan uit dat baby's met bekwaamheden en talenten op de wereld komen, ze zijn nieuwsgierig en ondernemend. Pikler geeft aan dat baby's zelfstandig en met grote ijver en plezier leren als ze spelen in een veilige omgeving, met materiaal passend bij hun ontwikkelingsniveau en in kleding waarin optimaal bewogen kan worden.

Het vrije spel en de volledige aandacht tijdens de verzorging zijn twee pijlers van

Pikler. Pikler leerde de verzorgsters het kind voor te bereiden op wat er gaat gebeuren door het expliciet te benoemen: ik ga je nu optillen om je op de mat te leggen" of "dit is het washandje waarmee ik je gezichtje schoon ga maken". Dit geeft kinderen vertrouwen en biedt tevens voor de verzorgsters houvast om werkelijk met haar volle aandacht bij het kind te zijn en te blijven. Ook leerde Pikler hen dat je een kind nooit mag dwingen, dat je hun weerstand niet mag breken maar dat je juist moet proberen tot samenwerking te komen.

Pikler's benadering kenmerkt zich door twee principes:

1. Respect voor de behoefte aan een stabiele persoonlijke band (met aandacht en een liefdevolle, rustige behandeling waardoor het kind zich geborgen en zeker kan voelen).
2. Respect voor de zelfstandige activiteiten van het kind (zij geeft aan dat volwassene respect moeten hebben voor de eigenheid en autonomie van het kind, waarbij het kind zoveel mogelijk in het eigen ritme gelaten wordt)

Rudolf Steiner:

Steiner (1861-1925) was een Oostenrijkse filosoof, schrijver, architect en pedagoog. Hij is bekend geworden als grondlegger van de antroposofie.

Een belangrijk uitgangspunt van Rudolf Steiner is dat elk kind uniek is en de gelegenheid moet krijgen om zich volledig te ontplooien. De nadruk ligt op de natuur en natuurlijke materialen zoals wol, steen, hout of bijenwas. Ook het meubilair is van natuurlijk materiaal (hout) gemaakt. Op die manier leren kinderen hoe de natuur in elkaar zit en tegelijkertijd wordt de zintuiglijke ontwikkeling gestimuleerd. Ook expressie en fantasie spelen een belangrijke rol. Het kind leert zich uiten en ontwikkelt zich tot een creatief mens. Alles wat het kind doet, is vrije expressie. Ritme is het sleutelwoord voor antroposofen in de omgang met kinderen. Het leven zit vol ritme. Ritme en beweging versterken het geheugen. Dat geeft houvast, veiligheid en herkenning. Ritme zie je terug in de dagindeling, de weekindeling en de jaarindeling.

Thomas Gordon:

De Amerikaanse Gordon (1918-2002) was psycholoog.

De essentie van Gordons opvoedingsmethode is: kijk naar kinderen, luister naar wat ze te vertellen hebben en neem hen serieus. Sta niet meteen met een oplossing klaar om verdriet weg te nemen, maar laat hen zelf een oplossing bedenken.

In de methodiek van Gordon staat actief luisteren naar kinderen centraal. Je moet heel goed luisteren naar wat een kind te vertellen heeft, verbaal of non-verbaal. De pedagogisch medewerker verwoordt wat zij denkt dat het kind wil zeggen. Zit ze met haar reactie goed, dan zal het kind haar dat laten blijken. Zit ze ernaast, dan kan het kind haar corrigeren, net zo lang tot ze begrepen heeft wat er in het kind omgaat. Hierdoor voelt het kind zich begrepen en geaccepteerd, hetgeen bijdraagt aan een goede opvoedingsrelatie.

Eén van de belangrijkste elementen in de Gordon-methode is het gebruik van de

zogenaamde "ik-boodschappen". Praten vanuit en over jezelf: zeggen wat je bedoelt denkt en voelt.

Bijvoorbeeld niet zeggen: "je luistert niet" , maar "ik denk dat je me niet hoor als je weg loopt".

3 Het waarborgen van emotionele veiligheid

3.1 Inleiding

Wij willen kinderen in de gelegenheid stellen zich in hun eigen tempo te ontwikkelen. Dit doen we door de ontwikkeling en belevingswereld van het kind te volgen en hierop aan te sluiten door het aanbieden van ervaringen die bij het kind passen en het kind verrijken. Wanneer een kind zich emotioneel veilig voelt kan het zich optimaal ontwikkelen.

3.2 De aspecten van een emotioneel veilige situatie.

Een emotioneel veilige situatie kan geboden worden door drie aspecten: een goede interactie tussen pedagogisch medewerker en kind, goede interactie tussen kinderen onderling en een goed ingerichte ruimte. De invoelende (sensitieve) pedagogisch medewerker is van groot belang. Zij/hij is erg bepalende voor het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen in een kinderdagverblijf. Jonge kinderen hebben namelijk veel interacties met pedagogische medewerkers en de interacties zijn ook anders van aard dan de interacties met leeftijdsgenootjes. Door hun grotere sociale en cognitieve (verstandelijk) vermogen zijn de pedagogische medewerkers in staat een kind goed te begeleiden en hun een gevoel van emotionele veiligheid te geven. Daarna komt de omgang met leeftijdsgenootjes. Door regelmatige interacties met dezelfde kinderen kan een kind positieve relaties met leeftijdsgenootjes ontwikkelen die bijdragen tot een gevoel van veiligheid en welbevinden.

Tot slot kan ook de inrichting van de ruimte bijdragen aan een gevoel van veiligheid en geborgenheid bij kinderen. Denk hierbij aan warme kleuren, gezellige sfeer, gebruik van materiaal.

3.3 Het wennen

Het wennen voorafgaand aan de plaatsing is een belangrijk onderdeel als het gaat om emotionele veiligheid. Het aantal wennmomenten wordt afgestemd op de individuele vraag en situatie van het kind, de ouder(s)/verzorger(s) en de (basis)groep. In de praktijk betekent dit meestal 2 of 3 wennmomenten. De wennmomenten zijn:

- *de rondleiding*. Wanneer het kind mee is tijdens de rondleiding kan het de groepsruimtes alvast verkennen in het bijzijn van de ouders. Tijdens het gesprek wat de ouders met de ondernemer heeft wordt het kind de ruimte gegeven om op ontdekkingstocht te gaan.
- *het plaatsingsgesprek*. Dit gesprek wordt meestal gekoppeld aan de eerste meedraaiochtend of middag, maar kan ook als een los wennmoment gezien worden.
- *meedraai-ochtend/middag*. Elk kind kan meedraaien in de groep. Meestal doen we dit 2 keer een halve dag. We houden bij de ophaaltijd rekening met het ritme van het kind (zodat het bijvoorbeeld niet wakker gemaakt hoeft te worden). Wanneer een kind maar 1 dagdeel per week komt of 2 losse dagdelen per week

(bijvoorbeeld in het geval van peuteropvang) wordt er vaak voor gekozen om het kind 1 dagdeel te laten wennen. Omdat het kind niet langer dan een halve dag per keer aanwezig is, is vaker wennen meestal niet nodig.

Deze wennmomenten zijn ook belangrijk voor de ouder(s). Ze laten hun kind achter in een nieuwe situatie bij mensen die ze nog niet goed kennen. We tonen begrip voor de emoties die sommige ouders hebben bij het afscheid van hun kind. We geven aan dat ouders gerust even mogen bellen halverwege het wennmoment.

We maken bewust contact met ouders zodat er snel een vertrouwensband ontstaat.

Wanneer een kind van de baby/dreumesgroep naar de peutergroep gaat wordt een kind hier goed op voorbereid. Allereerst is er een gesprek tussen de ouder en de pedagogisch medewerker waarin afgestemd wordt wanneer het kind naar de peutergroep gaat.

Vervolgens gaat het kind wennen op de peutergroep. Hoe dit vorm gegeven wordt hangt af van het kind. Het ene kind vindt het fijn om eerst even met de vaste pedagogisch medewerker samen op de groep te kijken en de tijd waarop het op de peutergroep speelt langzaam op te bouwen. Het andere kind wil gelijk graag een dagdeel mee draaien. Wanneer het nodig is wordt de wenperiode verlengt. Tijdens het wennen mag het kind altijd terug naar de baby-dreumes groep wanneer hij/zij dat wil.

3.4 Hechting en vertrouwen

Voor jonge kinderen is veilige hechting aan een beperkt aantal personen een noodzakelijke basis voor hun persoonlijkheidsontwikkeling. Als kinderen in de eerste periode van hun leven een goede band opbouwen met hun ouders en andere familieleden en met enkele pedagogisch medewerkers in een kinderdagverblijf, dan wordt daarmee een goede basis gelegd voor de relaties die zij later aangaan. Daarnaast geeft een goede band een gevoel van veiligheid en vanuit die veiligheid kunnen zij vervolgens op zoek gaan naar nieuwe ontdekkingen en avonturen. Dit komt ten goede aan hun ontwikkeling. Het ontstaan van een veilige gehechtheid tussen een pedagogisch medewerker en een kind hangt af van de mate waarin de pedagogisch medewerker sensitief en responsief reageert naar het kind. Het goed invoelen/herkennen van signalen van kinderen (sensitiviteit) en hierop goed inspelen (responsiviteit) zorgt voor vertrouwen bij kinderen. Sensitief en responsief zijn kan door middel van een warme betrokkenheid en aandachtige omgang tussen pedagogisch medewerker en kind.

3.5 9 contactprincipes

Het sensitief en responsief zijn doen we door de 9 contactprincipes toe te passen:

1) Contactinitiatieven herkennen.

Herkennen en "lezen" van de lichaamstaal van het kind (stralen, praten, huilen, kijken).

2) Toewending / aankijken .

a. Oogcontact maken, terugkijken, bevestigen, ja-knikken, ja-zeggen, meedoen, instemmend benoemen.

b. Aanhouden van een prettige stem, rustig stemritme, bepaalde toonhoogte.

3) Ontvangen / spiegelen van initiatieven en aansluiten bij initiatieven van het kind

a Herkenning van het contactinitiatief wordt teruggegeven in woord en/of lichaamstaal.

b. Nagaan of je het kind begrepen hebt. Kom eventueel met een nieuw idee, verdieping of een positieve ombuiging.

4) Beurten geven en beurten verdelen .

Het opbouwen van een positieve reeks beurten.

5) Afstemmen op de ontwikkeling van het kind.

Kennis hebben over de sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling van het kind en je en je contact hierop aanpassen.

6) Positief leidinggeven.

Zonder dingen uit handen te nemen of ongevraagd hulp te bieden. Bied eventueel structuur, zorg voor evenwicht en bied rust. Probeer de sfeer positief te houden, door bij te sturen en eventueel om te buigen. Biedt begeleiding bij conflicten. Maak contact onderling mogelijk.

7) Instemmend benoemen.

Op een prettige manier sociaal attent zijn, voordoen. Op een prettige manier vertellen wat het kind doet, volgen wat het kind doet. Spiegelen van woorden en klanken van het jonge kind. Vertel wat jezelf doet of gaat doen (bijvoorbeeld bij verzorgingsmomenten)

8) Positief labelen .

Goede bedoelingen die niet overkomen, positief benoemen. Bijvoorbeeld een kindje wil een ander kindje helpen met het maken van een puzzel, maar neemt de puzzel over, waardoor het andere kindje beteuterd toekijkt. Je kunt dan zeggen: "B, volgens mij wil je A helpen, klopt dat? Maar nu kan A de puzzel niet meer maken. Misschien kan jij aanwijzen waar het blokje moet.

9) Waarderen/ sociaal attent zijn.

Expliciet laten merken wat je prettig vindt. Dit kan door een complimentje (wat heb je daar je best op gedaan) en even wat extra aandacht.

3.6 Verzorging

We vinden het van essentieel belang dat een kind zich bij 't Hummelhûs veilig voelt.

Daarnaast is het van belang dat het goed verzorgd wordt. De verzorgingsmomenten kunnen – naast de fysieke verzorging – ook gebruikt worden voor het bevorderen van de emotionele veiligheid.

Voor de lichamelijke verzorging volgen we de richtlijnen van het Landelijk Centrum voor Hygiëne en Veiligheid (Gezondheidsrisico's in een kindercentrum, bijlage Protocol Gezondheidsrisico's). In de verzorging zitten veel contactmomenten. Bij het verschonen van een baby maakt de pedagogisch medewerker contact door te praten, lachen, zingen, aan te raken en te knuffelen. Het verzorgen is daarom meer dan alleen een schone luier geven of bij de peuter na het eten gezicht en handen wassen. In deze handelingen zit contact, nabijheid naar het kind

De volgende basisregels dienen bij de dagelijkse verzorgingshandelingen in acht te worden genomen:

- Accepteer de eigenheid van het kind, o.a. in ritme.
- Vertrouw op wat het kind aangeeft graag te willen: - korter/langer slapen, - minder/meer eten, - veel/ weinig drinken.
- Reageer geduldig. Bedenk daarbij dat jij zicht hebt op het geheel, zij niet.
- Laat kinderen je nabijheid voelen.
- Het tillen van baby's doen we bijna automatisch met de grootste zorg en voorzichtigheid: met rustige bewegingen, warme handen, het hoofdje goed ondersteunend.
- We kondigen handelingen zoals het gezichtje wassen of een kind optillen aan, zodat het kind hier niet van schrikt en doen dit heel rustig.

3.7 Onacceptabel gedrag

Onacceptabel gedrag is niet een teken van slechtheid van een kind maar een hulpvraag. Er kan sprake zijn van een behoefte die vervuld moet worden, van gebrek aan informatie, van opgekropte pijnlijke gevoelens. Als kinderen dat in welke vorm dan ook laten zien, is het goed dit te interpreteren als: het gaat niet goed (welbevinden is verstoord); wat vraagt het kind van mij. Hierbij dienen uiteraard de ouders betrokken te worden.

Correctie van onacceptabel gedrag moet op een accepterende wijze te gebeuren. Het gedrag wordt bijgestuurd terwijl het kind geaccepteerd blijft. Hierbij zeggen we zo weinig mogelijk het woord "nee" en "niet".

De volgende handelingen kenmerken deze benaderingswijze:

- Stop gedrag op een heldere en duidelijke manier
- Zeg kort wat je wilt: "ik wil dat je stopt met slaan".
- Hand (bijv. met slaan) tegenhouden
- Geen negatieve emotie tonen (niet boosheid of verdriet laten zien, maar neutraal blijven)
- Gevoel laten ontladen en dit aanmoedigen
- Toon respect (geen kleinerende opmerkingen)
- Houd een vriendelijke toon
- Gebruik weinig woorden
- Blijf bij de ik-boodschap

De kern van bovengenoemde aanpak is: - Geef de grens aan (dit mag niet) - Toon respect - Bied hulp. Er wordt geen gebruik gemaakt van straf en kinderen worden niet in een aparte ruimte gezet om 'af te koelen' of 'na te denken'. Wanneer het kind, doordat het bijvoorbeeld boos is, storend voor andere kinderen is op de plek waar het speelde, neemt de pedagogisch medewerker het kind even mee naar een andere plek en gaat samen met het kind iets anders doen. In dit geval wordt naar het kind benoemd dat het op dit moment niet lukt om op die plek te blijven spelen en dat de pedagogisch medewerker het kind helpt om even iets anders te kiezen om te spelen. Eventueel kan het kind ook uitgenodigd worden om de pedagogisch medewerker te helpen met een taakje (bijvoorbeeld de tafel dekken). Als het kind het fijn vindt om nog even alleen ergens te spelen (nadat de pedagogisch medewerker het spel heeft helpen opstarten) dan kan dit. Het 'alleen zijn' moet niet als straf worden ervaren door het kind en de pedagogisch medewerker moet wel in de buurt blijven en zo nu en dan even bij het kind gaan kijken.

We geven het kind de ruimte om zijn/haar emoties te tonen en nog over te praten als het daar behoefte aan heeft.

3.8 De sfeer in de groep.

Er heerst een ontspannen open sfeer in de groep. Dit doen wij door:

- Niet te schreeuwen of te roepen door de groep maar de kinderen zoveel mogelijk individueel te benaderen. Ook bij het corrigeren van ongewenst gedrag. We stoppen ongewenst gedrag dan ook door het kind te benaderen op een duidelijke maar vriendelijke toon.
- We proberen contactinitiatieven te herkennen en hierop te reageren (interactie). We reageren op lichaamstaal, verbale signalen en oogcontact van het kind. We geven aan dat we het contact herkennen, ook al zijn we ergens mee bezig: "Ja, wat goed van je. Ik kom zo bij je als ik klaar ben met ....."".
- Van groot belang is niet alleen wat we zeggen maar ook hoe we het zeggen (prettige conversatietoon).
- We volgen het spel van het kind en storen ze zo weinig mogelijk. Kijk naar de kinderen zonder te praten, het kind voelt dan je aanwezigheid en betrokkenheid. Als er toch iets gezegd wordt praten we over de activiteiten waarop de aandacht van het kind gericht is. We spelen mee in de fantasiewereld van het kind en laten ons daarbij leiden door de structuur die door het kind geschapen is. We corrigeren een kind niet in zijn spel tenzij het daar zelf om vraagt.
- We hebben begrip als iets niet lukt en laten kinderen de ruimte om hun teleurstelling of verdriet te ervaren. We delen in het plezier en succes.
- We zorgen voor adequate inrichting en het aanbieden van spelmaterialen.
- Als kinderen binnen hun draai niet kunnen vinden of hun energie niet goed kwijt kunnen gaan we activiteiten buiten doen. Bij slecht weer kan dit in de overdekte speelruimte.

3.9 Contact met ouders en informatieoverdracht.

Wanneer ouders vertrouwen hebben in de pedagogisch medewerkers en hun kind hierdoor met een gerust gevoel naar 't Hummelhûs brengt draagt dit ook bij aan de emotionele veiligheid van het kind. Dit vertrouwen groeit door bewuste aandacht en een goede informatieoverdracht.

Bij het binnen komen van de ouder en het kind worden zowel de ouder als het kind welkom geheten. Het kind krijgt even de aandacht van de pedagogisch medewerker. Het kind voelt zich hierdoor welkom en gezien. Sommige ouders hebben hun eigen ochtendritueel en gaan eerst even met hun kind puzzelen, of iets anders doen. Het is ook prima als een kind zelf iets kiest om mee te spelen. Als een kind niet kan kiezen doet de pedagogisch medewerker een voorstel. Wanneer het kind aan het spelen is kan de overdracht met de ouder plaats vinden. Het is belangrijk dat de ouder kwijt kan wat hij/zij belangrijk vindt om te vertellen. Vervolgens is er is er ruimte voor afscheid nemen. Het ene kind wil graag op de arm genomen worden en samen met de pedagogisch medewerker de ouder nazwaaien bij het raam. Het andere kind wil niet zwaaien maar direct gaan spelen. De pedagogisch medewerkers volgen het kind en als er sprake is van een ritueel dan zijn ze hiervan op de hoogte en volgen ze dit. Wel zegt de ouder altijd even dat hij/zij weg gaat en wanneer het kind weer gehaald wordt. Bewust afscheid nemen is belangrijk.

Tijdens het ophalen wordt er altijd even tijd voor de ouder vrijgemaakt voor een overdracht. De pedagogisch medewerkster vertelt hoe de dag gegaan is aan de ouder. Wanneer er meerdere ouders tegelijk komen moet de tijd die hieraan besteed kan worden wat beperkt worden.

Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van een elektronisch schriftje. Pedagogisch medewerkers schrijven hierin en ouders kunnen ook dingen er in schrijven. In dit elektronisch schriftje worden ook regelmatig foto's geplaatst. Op die manier kunnen de pedagogische medewerkers de ervaringen, successen en teleurstellingen van het kind met de ouders delen. Ouders kunnen ook dingen kwijt die zij belangrijk vinden om te vermelden.

Eenmaal per jaar wordt het kind ook geobserveerd. Aan deze observatie wordt een oudergesprek gekoppeld.

4 Het bieden van mogelijkheden voor kinderen tot ontwikkeling van de persoonlijke competentie

4.1 Inleiding

Met de ontwikkeling van de persoonlijke competentie wordt bedoeld op de ontwikkeling van brede persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid, zelfvertrouwen en flexibiliteit, die kinderen in staat stellen om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. Maar ook de verschillende ontwikkelingsgebieden, zoals de motorische, creatieve (spel, muziek) de taal- en cognitieve ontwikkeling horen bij het ontwikkelen van de persoonlijke competentie. Wij gaan ervan uit dat kinderen de ruimte moeten krijgen om zich op zijn/haar eigen tempo te ontwikkelen.

We gaan ervan uit dat pedagogische medewerkers vanuit hun opleiding deskundig zijn en kennis hebben van de globale stappen in de ontwikkelingsfasen en deze kennis meenemen bij het volgen van de kinderen. Voor medewerkers die zich hier nog eens nader in willen verdiepen kan het Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar gelezen worden. Onze visie is gericht op de individuele ontplooiing van kinderen. Wij vertrouwen erop dat elk kind dat in z'n eigen tempo doet. Toch vinden we het belangrijk dat pedagogisch medewerkers de ontwikkeling van de kinderen wel in de gaten houden en aan de bel trekken als er zorgen zijn rondom de ontwikkeling van een kind.

4.2 Het volgen van de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen

Als een kind zich goed voelt is het vrolijk, zorgeloos, onderzoekend, ontdekkend en nieuwsgierig. Hierdoor ontwikkelt het kind zich, het voelt zich fijn, veilig en vertrouwd en gaat op ontdekking. Het is aan de deskundigheid van de pedagogisch medewerkers om, wanneer een kind zich niet lekker voelt (dus een verstoring van dit welbevinden), dit te onderkennen. Dit gebeurt in nauw overleg met de ouders. De pedagogisch medewerker wordt hierin ondersteund door trainingen en de regelmatige werkbegeleiding.

Natuurlijk begeleiden en volgen we de ontwikkeling en het welbevinden van een kind. Er wordt op gelet dat ieder kind dat aanwezig is iedere dag "echt gezien" (dus bewust gevolgd) wordt. We volgen de kinderen door schriftelijke observaties in het digitale schriftje van het kind zelf en de (dagelijkse) gesprekken met ouders. De uitgebreide schriftelijke observaties d.m.v. onze eigen observatieformulieren vinden jaarlijks plaats rond de verjaardag van het kind, deze observaties worden altijd besproken met de ouders in een vooraf ingepland oudergesprek. De jaarlijkse observatie en het oudergesprek wordt altijd uitgevoerd door de mentor van het kind. Als blijkt dat een kind zich niet optimaal ontwikkeld wordt dit met de ouders besproken en wordt er door de pedagogisch medewerker uitgelegd welke stappen er genomen zouden kunnen worden.

Als organisatie hebben wij de rol ouders daarin te adviseren en te ondersteunen. De keuze in de te nemen stappen is aan de ouders zelf. Naast de observaties vanuit het kind-volgsysteem kennen we het Protocol Signalering van mogelijke ontwikkelingsproblemen. Ouders worden altijd op de hoogte gesteld van de observaties als deze gehouden worden. De observatie wordt ook altijd met hen besproken.

Bij het plaatsingsgesprek van een nieuw kind, wordt gevraagd naar het verloop van de zwangerschap en de bevalling. Rondom een zwangerschap, bevalling en de eerste periode van een baby op de wereld kunnen veel aspecten invloed hebben op de verdere ontwikkeling van een kind.

Soms zijn problemen als gevolg van een bijv. stressvolle zwangerschap en/of een moeizame bevalling, in de eerste levensjaren nog niet heel zichtbaar. Pas als het kind naar groep 3 van de basisschool gaat, vallen ze vaak op. Hoe eerder je de ontwikkelingsproblemen signaleert, hoe sneller het kind hulp kan krijgen.

Om bovenstaande reden is het belangrijk dat we weten van evt. bijzonderheden rondom de zwangerschap en/of bevalling. Mocht er bijzonder gedrag optreden kunnen we indien nodig een koppeling maken naar de verkregen informatie bij de intake.

Bij het plaatsingsgesprek wordt ook vermeld wie de mentor wordt. Als een kind overgaat van de baby/dreumes groep naar de peutergroep, wordt er een nieuwe mentor toegewezen. Dit kan zowel mondeling, via het digitale schriftje als via de mail met de ouders gecommuniceerd worden.

Bij de overgang van baby/dreumesgroep naar de peutergroep vindt er een mondelinge overdracht plaats tussen de pedagogisch medewerkers.

Of een dreumes overgaat naar de peutergroep hangt af van of het kind daar sociaal-emotioneel en fysiek aan toe is, of de ouders akkoord gaan en of er op dat moment plek is op de peutergroep.

4.3 Ontwikkelen door spel

In de ontwikkeling van kinderen neemt het spel een essentiële plaats in. Het kan gezien worden als het dagelijks brood voor kinderen. In spel kunnen kinderen hun creativiteit kwijt en leren kinderen wie ze zijn. In spel kunnen kinderen experimenteren met wat ze in de werkelijkheid hebben leren kennen. Kinderen leren ook in sociaal opzicht van samenspelen: rekening houden met elkaar, beurten geven en verdelen. Van groot belang hierin is hoe we kinderen de mogelijkheid bieden te gaan spelen en te begeleiden in hun spel.

Kinderen begeleiden in hun spel, zonder ze te storen, doen we door de 11 interactiestrategieën toe te passen.

1. Doe op ooghoogte met de kinderen mee.
2. Observeer: verzamel informatie, voel in en luister naar de kinderen.
3. Volg het voorbeeld van de kinderen en doe om beurten iets.

4. Maak opmerkingen om een gesprek te beginnen.
5. Benoem en beschrijf wat de kinderen doen.
6. Laat blijken dat je geïnteresseerd bent in wat de kinderen zeggen.
7. Moedig de kinderen aan om door te gaan en ondersteun het gesprek.
8. Stel niet te veel vragen.
9. Bied kinderen ondersteuning en contactmogelijkheden.
10. Speel mee met de kinderen.
11. Moedig kinderen aan zelf problemen op te lossen.

Op de baby/dreumesgroep laten we ons op het gebied van spel vooral inspireren door de visie van Emmi Pikler.

De pedagogisch medewerker heeft een observerende houding ten opzichte van spelende kinderen en volgt aandachtig en met interesse wat kinderen vanuit eigen initiatief ondernemen. Kennis van de spelontwikkeling is nodig om het 'juiste' materiaal rondom de baby te leggen.

De wens om te ontdekken, te experimenteren en te leren leeft in ieder kind en het is aan ons om ze daartoe de gelegenheid te geven.

Als de baby dat zelf mag doen, dan heeft hij de rust voorwerpen van alle kanten te bekijken, te voelen en te proeven.

De dreumes zal ontdekken dat het één in het ander past of juist niet; hij leert dat hij het één boven op het andere kan zetten.

Als de volwassene rustig toekijkt, ziet hij dat kinderen vindingrijker zijn dan dat wij hier kunnen beschrijven. Zelf spelen heeft een positieve invloed op het gevoel van autonomie van het kind: hij kan zelf bepalen waarmee hij speelt en hoe lang. Zo leert hij de eigenschappen van voorwerpen kennen op zijn unieke manier. Hij ontdekt daarbij zijn interesses, zijn voorkeuren, zijn mogelijkheden en grenzen. Door deze vrijheid om zelf te kunnen spelen, ontwikkelt het kind zelfbewustzijn. Het voelt zich competent!

4.4 Thematisch werken

We werken gedurende het jaar met thema's. De vier seizoenen komen elk jaar terug als thema. Daarnaast zijn er een aantal thema's die jaarlijks wisselen. De thema's duren 4 weken, waarna er een overgangswEEK volgt. De invulling van de thema's is gebaseerd op de Piramide-methode. Deze methode werkt met 4 fases:

Oriënteren:

In deze fase maken we met de kinderen kennis met het thema. We brengen de groep in de sfeer van het thema. We doen een beroep op de kennis die de kinderen al hebben van het onderwerp.

Demonstreren:

In deze fase staat het waarnemen centraal. Het is de bedoeling dat de kinderen zoveel mogelijk zintuigen gebruiken. We werken in deze fase met concrete voorbeelden en afbeeldingen die met het thema te maken hebben.

Verbreden:

Bij verbreden wordt er meer afstand genomen van het hier en nu. In deze fase staat communicatie centraal. We vragen kinderen naar hun eigen ervaringen rondom dit thema. De vragen die we aan kinderen stellen worden iets moeilijker. We gaan dingen vergelijken met elkaar, wat zijn verschillen en overeenkomsten?

Verdiepen:

Bij verdiepen speelt het denken een hoofdrol. Een belangrijk onderdeel in deze fase is een probleem oplossen. Daar horen vragen bij als: *Wat hoort er bij en wat niet? En waarom? Wat is fout? Hoe komt dat?*

Het draaiboek van het thema is een leidraad voor de dag. De precieze invulling van de dag hangt af van de behoeftes van de kinderen en de belevingswereld van de kinderen. Als 1 van de kinderen net een broertje heeft gekregen zal hier de nodige aandacht aan geschonken worden en raakt het thema enigszins naar de achtergrond.

De hoeken worden ingericht passend bij het thema, op zo'n manier dat het interessant en uitdagend is voor de kinderen en waarbinnen ze met fantasie en creativiteit kunnen spelen.

Bij de inrichting van de groepsruimtes bij een thema, worden alle hoeken zoveel mogelijk in de sfeer van het thema gebracht. Bij het thema lente kan bijvoorbeeld de zandtafel worden omgebouwd in een vijver met kikkers. Op de lichttafel kunnen bloemen en bomen gemaakt worden met gekleurde glazen steentjes. De bouwhoek en huishoek worden ook elk thema weer aangepast met nieuwe aantrekkelijke materialen. Tijdens het thema 'lichaam' wordt er bijvoorbeeld een weegschaal neergezet in de huishoek en een meetlat tegen de muur.

Bij elk thema worden er 1 of twee boeken uitgekozen waarmee interactief voorgelezen kan worden. Het boek en de benodigde attributen worden in de voorleeskist gedaan.

Interactief voorlezen maakt een boek veel interessanter. Doordat kinderen er meer betrokken bij zijn nemen ze nieuwe kennis beter in zich op. Interactief voorlezen kan zowel op de baby-dreumesgroep (denk hierbij aan voorlezen met een handpop en knuffeltjes) als op de peutergroep.

4.5 Visie op speelmateriaal

Bij 't Hummelhûs werken we zoveel mogelijk met open materialen. Dit zijn materialen waar kinderen hun eigen fantasie en creativiteit in kwijt kunnen. Deze materialen kunnen voor verschillend spel gebruikt worden. Met houten blokjes kunnen kinderen bijvoorbeeld huizen bouwen, maar het kan ook dienen als eten in de huishoek.

We maken geen gebruik van materiaal waar een batterij in moet. 'Niet levende' materialen komen vanzelf tot leven in de handen van een kind.

Daarnaast maken we veel gebruik van kosteloos materiaal. Wc-rolletjes, doosjes, kokers, het is allemaal prachtig speel- en knutselmateriaal. Het biedt de mogelijkheid om extra variatie aan te brengen zonder dat het veel kost.

't Hummelhûs vindt natuurbeleving belangrijk. We gaan veel met de kinderen naar buiten. Daarnaast halen we de natuur naar binnen. Dit doen we bijvoorbeeld door materialen zoals kastanjes, dennenappels en dergelijke te introduceren in de huishoek of op een thema tafel te presenteren.

Een zandtafel kan ook eens gevuld worden met maïs (peutergroep) of ander natuurlijk materiaal.

De pedagogisch medewerkers zorgen elke dag voor een voorbereide leeromgeving. Een voorbereide omgeving is een ruimte die steeds opnieuw op de ontwikkelingsfasen of spelbehoeften van de aanwezige kinderen is afgestemd. Gedurende de dag ordent de pedagogisch medewerker regelmatig het speelgoed op vaste plekken in de ruimte. Ze doet het zo dat de opstelling de kinderen weer uitnodigt om met hernieuwde interesse verder te gaan spelen. Ze doet bijvoorbeeld, zoveel mogelijk samen met de kinderen, alle ballen weer in de wasmand, zet de bekers weer op een rij, doet de beertjes in een bedje etc.

Op deze manier blijft het overzichtelijk voor de kinderen en worden ze niet overspoeld met speelgoed en dus prikkels, en komen ze niet tot spel.

Van de meeste materialen wordt een kleine bak gepresenteerd in een kast waar de kinderen bij kunnen. Als blijkt dat kinderen aan het materiaal niet genoeg hebben, dan wordt er een 2^e bak bij gepakt.

Het criterium voor geschikt speelgoed voor baby's is: kan de baby het grijpen met zijn handen of voeten? Geeft het hem voldoende verschillende ervaringen zoals: betasten, voelen, vastpakken, bekijken, in de mond stoppen, schudden, slaan, in of op elkaar zetten, schuiven, enz. Daarvoor is een diversiteit aan vormen, kleuren, structuren, materialen, omvang en gewicht nodig.

De voorkeur gaat uit naar objecten die een baby aanzetten tot activiteit en creativiteit. Speelgoed dat uit zichzelf niets doet, komt tot leven in de handen of voeten van een baby. Het levert een baby veel nieuwe inzichten op wanneer hij het speelgoed zelf vast heeft en beweegt en ontdekt wat hij er allemaal mee kan. Voordoen is niet nodig. Vaak doet hij er iets mee wat wij niet (meer) verzonnen zouden hebben.

Door voor te doen, te helpen of 'belerend' bezig te zijn, ontnemt de volwassene het kind de mogelijkheid om zelf te ontdekken, ofwel: te leren wat het zelf kan en wat het nog niet kan. Iets wat een baby zelf heeft ontdekt maakt hij zich werkelijk eigen en dat geeft hem voldoening.

Wanneer een baby het speelgoed zelf manipuleert, groeit zijn zelfbewustzijn.

Wanneer de baby het materiaal zelf kan oppakken, neerleggen en opnieuw kan pakken doet hij dat geconcentreerd, aandachtig en met plezier.

Speelgoed dat door batterijen beweegt of geluid maakt, amuseert de baby wel maar veroorzaakt tegelijkertijd een passieve (of juist overprikkelde) baby. Daarom gebruiken we geen speelgoed met batterijen.

Voor de dreumes is het van belang dat er meerdere exemplaren van hetzelfde speelgoed zijn. Dit om objecten te kunnen vergelijken of te ontdekken dat twee van hetzelfde in elkaar passen (meerdere ronde kommetjes). Het zet hem aan het 'denken'. Hij gaat vergelijken, combineren, variëren en verzamelen. Bovendien helpt een aantal van hetzelfde speelgoed conflicten tussen kinderen te verminderen

4.6 Gebruik van radio, televisie, computer en iPad

Het geluid van de radio, wanneer deze niet gebruikt wordt als kinderactiviteit, is een mechanische toevoeging die niet wenselijk is voor kinderen. Het leidt af van de betrokkenheid voor spel en/of andere bezigheden. We vragen daarom van pedagogisch medewerkers een bewuste omgang met radio. De radio wordt alleen gebruikt als activiteit (zingen en dansen op muziek) en niet als achtergrondmuziek. 't Hummelhûs maakt geen gebruik van computers. Er is wel een iPad aanwezig die eventueel gebruikt kan worden om bijvoorbeeld een liedje te laten horen passend bij een thema, om het vervolgens aan de kinderen te leren. Binnen 't Hummelhûs is ook geen televisie aanwezig

5. Het bieden van mogelijkheden voor kinderen tot ontwikkeling van de sociale competentie

5.1 Inleiding

Het begrip sociale competentie verwijst naar een heel scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, delen, samenwerken, helpen en conflicten oplossen.

5.2 Contact en conflicten met leeftijdgenootjes

Kinderen leren door het omgaan met leeftijdgenootjes zaken zoals het zich in een ander kunnen verplaatsen (als je speelgoed afpakt van een ander dan heeft een ander verdriet), communiceren, delen, samenwerken, helpen en conflicten oplossen. De pedagogisch medewerker heeft een belangrijke taak in de begeleiding hierbij. Het is niet de bedoeling dat de pedagogisch medewerker altijd ingrijpt. Veel meningsverschillen spelen zich af in een paar seconden en dan lost het zich vanzelf op. De kinderen gaan elk wat anders doen of spelen weer vreedzaam verder. Allereerst kijkt de pedagogisch medewerker dus of zij wel of niet in moet grijpen. Kinderen zijn soms heel capabel om zelf een aanvaring op te lossen.

Begeleiding bieden is nodig als:

- Het te gevaarlijk wordt,
- De ruzie maar blijft doorgaan,
- De partijen te ongelijk zijn,
- Er iets vernield wordt.

Belangrijk is hierbij het volgende:

- Er wordt een neutrale houding aangenomen (geen partij trekken dan moet het kind immers tegen twee personen opboksen in plaats van 1 en dan wordt het nog bozer).
- De pedagogisch medewerker gaat naar de kinderen toe en stopt hun gedrag met woorden en soms met daden; de kinderen worden uit elkaar gehaald of het voorwerp waarom gevochten wordt, wordt even afgenomen. De pedagogisch medewerker zorgt dat ze op ooghoogte is zodat ze de kinderen goed kan zien en zij haar.
- Er wordt een ik-boodschap gebruikt om aan te geven wat de situatie voor de pedagogisch medewerker betekent: "Ik zie dat jullie ruzie hebben".
- Er worden neutrale vragen gesteld en actief geluisterd: "Wat is er aan de hand?" (l.p.v. "Waarom heb je dat gedaan?"), en "dat heeft je echt pijn gedaan en je verdrietig gemaakt, hé?".
- Er wordt geholpen om de ruzie op te lossen door middel van overleg: De kinderen bedenken zelf een oplossing (de pedagogisch medewerker kan wel

oplossingen toevoegen). Er wordt nagegaan of de oplossing goed begrepen wordt, door de oplossing nog eens te benoemen en te vragen of iedereen het daar mee eens is.

Een pedagogisch medewerker die de interacties tussen kinderen goed begeleid, besteedt niet alleen aandacht aan negatieve interacties en conflicten tussen kinderen, maar reageert ook positief wanneer zij positieve interacties en pro-sociaal gedrag laten zien. Ook dit gaat via de ik-boodschap: "Ik vind het leuk om te zien hoe jullie samen aan het tekenen zijn" of "Ik vind het fijn dat jullie Kim ook een handje geven voor de kring. Nu staat zij niet meer alleen".

5.3 De groepsruimtes

Een goede ingerichte ruimte geeft mogelijkheden voor rustig samenspel. Daarbij is niet alleen de afmeting van belang maar ook de inrichting, aankleding en materiaalkeuze. Wanneer we observeren hoe kinderen zich bewegen in de ruimte valt op dat ze behoefte hebben aan aanbod van verschillende activiteiten. Activiteiten die prikkelend en uitnodigend zijn en die bijdragen in de ontwikkeling van elk kind. Dit gebeurt op verschillende gebieden: fantasie, creativiteit, motoriek, taal en op het cognitieve vlak.

Op de peutergroep zijn er verschillende hoeken ingericht, zoals bijvoorbeeld een huishoek, een bouw hoek, een lees/relax hoek. De hoeken zijn enigszins afgebakend met een kast en/of een kleed. Op deze manier is het voor de kinderen duidelijk waar ze met het materiaal mogen spelen. We proberen kinderen te stimuleren het materiaal in de juiste hoek te houden en niet mee te nemen naar andere hoeken. Tenzij de kinderen een duidelijk plan hebben om materialen met elkaar te combineren en dit het spel bevordert.

In deze hoeken wisselen de medewerkers zo nu en dan van materiaal. Zo kan de huishoek tijdens het thema 'ziek en gezond' een ziekenhuis worden. De bouwhoek kan gevuld met lego, maar ook met houten blokken of eens met kosteloos materiaal zoals wc-rollen en doosjes.

In de baby/dreumesgroep zijn er ook verschillende hoeken, maar deze zijn minder afgeschermd, zodat de pedagogisch medewerker goed zicht heeft op de kinderen. Er zijn plekjes met een zacht kussen, waar de kinderen heerlijk op kunnen liggen, maar ook plekjes met een hardere ondergrond wat de motoriek bevordert (o.a. kruipen en lopen)

Doordat 't Hummelhûs op beide locaties een overdekte speelruimte heeft kan er altijd buiten gespeeld worden, ook bij slecht weer. De kinderen spelen elke dag buiten, bij voorkeur 2 keer per dag. Wanneer de kinderen 'druk' zijn tijdens hun spel binnen en het daardoor onrustig wordt op de groep kunnen de pedagogisch medewerkers ervoor kiezen om eerder dan gepland naar buiten te gaan, zodat de kinderen meer ruimte hebben om zich uit te leven.

De inrichting van 't Hummelhûs heeft als basis rustige, natuurlijke kleuren. Er worden zoveel mogelijk natuurlijke materialen gebruikt in het meubilair. Hierdoor hebben de groepen een rustige, sfeervolle uitstraling. Het speelgoed, de knutselwerkjes en de accessoires rondom het thema zorgen voor de kleur en extra sfeer. We waken er voor dat een ruimte te vol en te druk wordt. Dan komen er te veel prikkels op de kinderen af. Knutselwerkjes worden niet dwars door de ruimte opgehangen maar langs de muren.

6 Socialisatie; het overdragen van waarden en normen

6.1 Inleiding

Om goed te functioneren in de samenleving waarvan zij deel uitmaken, moeten kinderen zich de waarden en normen, ofwel de "cultuur" van die samenleving eigen maken. Ouders leren kinderen niet alleen de gedragsregels die binnen het gezin gelden maar ook de waarden en normen die zij van belang achten voor het functioneren van hun kind buiten het gezin. De kinderopvang kan zorgen voor een nog breder kader.

6.2 Het plaatsingsgesprek en de dagelijkse mondelinge communicatie

Gedurende het plaatsingsgesprek komen de wederzijdse waarden en normen aan bod. Ouders kunnen aangeven welke zaken zij van belang vinden en de pedagogisch medewerkers vertellen over de waarden en normen van de opvang.

Daarnaast is er de communicatie bij het brengen en halen. Het is voor ouders van belang aan het eind van de dag terug te horen hoe de dag voor hun kind is geweest: Hoe heeft het kind het gehad?, Zijn er leuke voorvallen geweest?, Heeft het kind zich bezeerd?, enz. en hoe is hier mee omgegaan. Hierbij worden elkaars waarden en normen weer gecheckt en besproken. Vaak treft de ouder bij de dagopvang aan het eind van de dag een andere pedagogisch medewerker dan 's ochtends toen het kind werd gebracht. Pedagogisch medewerkers moeten onderling dus goed communiceren om de overdracht van informatie over een kind goed te laten verlopen. Bij het ophalen van de kinderen is er niet altijd voldoende tijd om uitgebreid te praten. Wij bieden ouders de gelegenheid om op een ander tijdstip een individueel gesprek over hun kind te hebben. Ook kan er vanuit de pedagogisch medewerker behoefte zijn de ouder(s) te spreken over hun kind. Soms gaan ouders daar, om uiteenlopende redenen, niet altijd of niet direct op in. Het is goed voor zowel pedagogisch medewerker als ouder (en uiteindelijk voor het kind) met elkaar in gesprek te blijven over een kind, om het kind te blijven volgen. Een belangrijk aspect is de manier waarop de pedagogisch medewerker zowel de ouders als de kinderen benadert, respect voor elkaars waarden en normen, voor elkaars "zijn" is belangrijk. Een kind voelt zich welkom als het samen met zijn ouders enthousiast wordt ontvangen, terwijl de ouder voelt dat het kind in goede handen is en warme aandacht krijgt.

Een kind is zo bijzonder dat er altijd wat bijzonders te melden valt!

Ouders communiceren op verschillende manieren over hun kind. Soms spelen ook verschillende waarden en normen een rol. Juist omdat het over hun kind gaat kan de boodschap nadrukkelijk, stellend, emotioneel of veroordelend overkomen. Van een pedagogisch medewerker mag verwacht worden dat zij hier professioneel mee omgaat.

Soms komt het voor dat ouders een bepaald idee hebben over de verzorging en begeleiding van het kind wat niet overeenkomt met de pedagogische visie. Of dat de pedagogische medewerkers bepaalde instructies krijgen die indruisen tegen hun gevoel wat het beste is voor het kind (bijvoorbeeld: een kindje mag niet meer overdag slapen van ouders, maar de pedagogisch medewerkers merken dat het kind de slaap nog wel nodig heeft op de opvang). In zulke gevallen is goede communicatie met ouders ook erg belangrijk. Het is belangrijk dat de pedagogisch medewerker uitlegt waarom we dingen op een bepaalde manier doen. Ook kan het uitleggen waarom een bepaalde keuze die de ouders thuis maken op de opvang niet altijd de beste keuze is. De opvang is een andere situatie, met meer prikkels. Ook is het belangrijk dat de pedagogisch medewerker luistert naar de redenen van de ouders om dit aan te geven. Vaak vinden ouders het fijn als er meegedacht wordt over bepaalde lastige situaties.

Wanneer ouders zich niet kunnen vinden in de pedagogische visie, dan wordt er in een gesprek met de leidinggevende gekeken of de opvang gecontinueerd kan worden of dat het beter is dat er een andere oplossing gezocht wordt. Deze situatie is zeldzaam en proberen we te voorkomen.

Tijdens de interne trainingen wordt aandacht besteed aan verschillende manieren van communiceren.

Hier geven we een aantal handreikingen:

- Houd een professionele houding wanneer je in gesprek bent. Dit houdt in dat je je niet laat leiden door je eigen emoties, maar in het overzicht blijft.
- Als iets je emotioneel raakt dan ga je bij jezelf ten rade waar dit gevoel vandaan komt.
- Blijf uit de aanval-verdedigingsfeer,
- Vermijd het be- of veroordelen,
- Vertrouw op je eigen deskundigheid.

Bijlage 1 A:

Stage procedure baby- dreumes groep

Omschrijving stappen	Datum uitgevoerd	Akkoord medewerker
<i>Oriëntatiefase (1-2) weken:</i>		
<i>De stagiaire is aanwezig tussen de breng-en haaltijden. Ze richt zich op de oudere kinderen en het vertrouwd raken op de locatie/groep en met het dagritme.</i>		
* rondleiding gebouw/groepen		
* Gelezen: informatieboekje voor ouders		
* Uitleg gekregen over dagtaken en dagritme		
* Uitleg gekregen over schoonmaaktaken		
* Gelezen: huisregels		
* Uitleg gekregen over klaarzetten spullen eetmomenten		
* telefoonnummers gekregen, uitleg wie bellen bij ziekte		
<i>Eerste periode:</i>		
<i>De stagiaire is nu ook aanwezig tijdens de breng- en/of haalmomenten. Ze stelt zich aan de ouders voor. Ze brengt verdieping in het contact met de kinderen. Ze doet mee in de huishoudelijke taken. De verzorgingstaken worden steeds meer uitgebreid. Afhankelijk van de leerdoelen en kennis en ervaring van de stagiaire worden bepaalde taken sneller of minder snel geïntroduceerd. Dit is ter beoordeling van de stagebegeleider.</i>		
* Gelezen pedagogisch werkplan		
* Gelezen noodplan		
* Meegekeken met verschoonmoment dreumes		
* dreumes verschoont onder begeleiding		
* Mag zelf dreumes verschonen per:		
* Gelezen instructies veilig slapen		
* Meegekeken met moment op bed brengen (instructies bed gekregen)		
* Onder begeleiding een dreumes op bed gebracht (instructies bed herhaald)		
* Mag zelf dreumes op bed brengen per:		
* Uitleg gekregen over werken met VVE-thema's		

<i>Omschrijving stappen</i>	<i>Datum uitgevoerd</i>	<i>Akkoord medewerker</i>
* Is medeverantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoer van de VVE-thema's		

<i>Tweede periode</i>		
* Meegekeken bij het geven van de fles van een baby		
* Uitleg gehad over het verwarmen van de fles/borstvoeding		
* instructies fles/borstvoeding baby's gelezen		
* Fles gegeven aan baby onder begeleiding		
* Mag zelf fles geven per: (med. controleert temperatuur)		
* Mag zelf fles geven zonder controle per:		
* Uitleg gekregen over schrijven van schriftjes		
* Instructies 'mapje schrijven' gelezen		
* Schrijft een proefstukje in een mapje		
* Schrijft een stukje in het mapje en laat dit lezen		
* Mag zelfstandig in mapjes schrijven per:		
* Meegekeken met verschoonmoment baby		
* baby verschoont onder begeleiding		
* Mag zelf baby verschonen per:		
* Meegekeken met moment op bed brengen (instructies bed gekregen)		
* Onder begeleiding een baby op bed gebracht (instructies bed herhaald)		
* Mag zelf baby op bed brengen per:		
* Leest de overige beleidsdocumenten en protocollen		
* Vult een observatieformulier in, onder begeleiding		
* Is aanwezig bij een teamvergadering		
* Doet samen met een PM'er een oudergesprek		

Bijlage 1B

Stageprocedure peutergroep

<i>Omschrijving stappen</i>	<i>Datum uitgevoerd</i>	<i>Akkoord medewerker</i>
<i>Oriëntatiefase (1-2) weken:</i>		
<i>De stagiaire is aanwezig tussen de breng-en haaltijden. Ze richt zich op de oudere kinderen en het vertrouwd raken op de locatie/groep en met het dagritme.</i>		
* rondleiding gebouw/groepen		
* Gelezen: informatieboekje voor ouders		
* Uitleg gekregen over dagtaken en dagritme		
* Uitleg gekregen over schoonmaaktaken		
* Gelezen: huisregels		
* Uitleg gekregen over klaarzetten spellen eetmomenten		
* telefoonnummers gekregen, uitleg wie bellen bij ziekte		
<i>Eerste periode:</i>		
<i>De stagiaire is nu ook aanwezig tijdens de breng- en/of haalmomenten. Ze stelt zich aan de ouders voor. Ze brengt verdieping in het contact met de kinderen. Ze doet mee in de huishoudelijke taken. De verzorgingstaken worden steeds meer uitgebreid. Afhankelijk van de leerdoelen en kennis en ervaring van de stagiaire worden bepaalde taken sneller of minder snel geïntroduceerd. Dit is ter beoordeling van de stagebegeleider.</i>		
* Gelezen pedagogisch werkplan		
* Gelezen noodplan		
* Meegekeken met verschoonmoment		
* kind verschoont onder begeleiding		
* Mag zelf kind verschonen per:		
* Gelezen instructies veilig slapen		
* Meegekeken met moment op bed brengen (instructies bed gekregen)		
* Onder begeleiding een kind op bed gebracht (instructies bed herhaald)		
* Mag zelf kind op bed brengen per:		

<i>Omschrijving stappen</i>	<i>Datum uitgevoerd</i>	<i>Akkoord medewerker</i>
* Uitleg gekregen over werken met VVE-thema's		
* Is mede-verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoer van de VVE-thema's		

<i>Tweede periode</i>		
* Uitleg gekregen over schrijven van mapjes		
* Instructies 'mapje schrijven' gelezen		
* Schrijft een proefstukje in een mapje		
* Schrijft een stukje in het mapje en laat dit lezen		
* Mag zelfstandig in mapjes schrijven per:		
* Leest de overige beleidsdocumenten en protocollen		
* Vult een observatieformulier in, onder begeleiding		
* Is aanwezig bij een teamvergadering		
* Doet samen met een PM'er een oudergesprek		